

Dosarul nr. 2ra-350/2020

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Gh. Stratulat)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, I. Țurcan, O. Cojocaru)

DECIZIE

11 martie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Anatolie Melinti și de reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Melinti împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă, Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la obligarea includerii în certificatul de invaliditate a cauzei de invaliditate și a procentului păstrat al capacității de muncă,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Anatolie Melinti și a fost menținută hotărârea din 27 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă:

La 06 decembrie 2011, Anatolie Melinti a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Republican de Expertiză Medicală a Vitalității cu privire la restabilirea gradului de invaliditate.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 31 octombrie 2016 i s-a oferit gradul III de invaliditate cu solicitări energetice de nivel mediu, pe care l-a deținut trei ani. Prin certificatul din 26 februarie 2010 Consiliul Republican de Expertiză Medicală a Vitalității i-a retras gradul de invaliditate din motiv că nu s-a determinat gradul de invaliditate, accentuând mențiunea că are nevoie de restricții acordate de Consiliul medical consultativ al instituției curative.

A invocat că, până la reexaminarea medicală a înaintat un demers pârâtului, prin care a solicitat eliberarea unui certificat ce ar confirma sau infirma dacă circumstanțele gradului de invaliditate și multiplele диагноze cronice confirmate au legătură cu deplasările de serviciu timp de 15 ani, cu schimburile de noapte și alți factori nocivi legați de locul de muncă de la care a fost concediat în legătură cu starea sănătății.

Prin răspunsul nr.M-96/10 din 16 martie 2010 i s-a comunicat că întrebările expuse nu țin de competența Consiliului Republican de Expertiză Medicală a Vitalității.

La 19 decembrie 2011 Anatolie Melinti a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS „Calea Ferată din Moldova” cu privire la efectuarea expertizei judiciare în comisie (f.d.24-27, vol.I).

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, în anul 1992 a fost angajat în calitate de însoțitor de vagon la ÎS „Calea Ferată din Moldova”, unde a activat timp de 15 ani. În luna decembrie 1993 a fost trimis în deplasare în orașul Penza din Federația Rusă, însă vagonul pe care îl însoțea nu a fost dotat cu echipamentul și materialele necesare, și anume, nu a fost aprovizionat cu cantitatea necesară de cărbune pentru a fi încălzit pe toată perioada deplasării.

A susținut că, în orașul Penza a ajuns în termen de trei zile, deoarece s-au folosit de dreptul de undă verde în legătură cu transportarea tehnicii militare, dar drumul de întoarcere a durat circa două săptămâni, fiind parcurs fără încălzire, iar gerul depășea 30 grade de frig, fapt ce i-a afectat grav starea sănătății, fiind supus primei intervenții neurochirurgicale complicate.

A invocat că, trimiterea de către angajator în deplasarea neasigurată tehnic și material a dus la incapacitatea sa de ași întreține familia, precum și riscul pierderii locuinței din cauza datoriilor enorme, lipsa surselor de supraviețuire și refuzul de a acorda ajutor în caz dificil și de pericol a vieții după 15 ani de activitate, eliberarea din serviciu cu scopul de a ascunde faptul accidentului de muncă.

A considerat că, urmare a acțiunilor pârâtului i-au fost încălcate drepturile sale garantate de art. 36, 43 și 47 din Constituția Republicii Moldova și alte acte internaționale.

A declarat că, pârâtul a refuzat categoric recunoașterea faptului că a fost trimis în deplasare de serviciu, cât și faptul accidentului de muncă și a bolii profesionale. Astfel, numirea unei expertize medico-legale în comisie la Centrul de Medicină Legală este necesară pentru confirmarea sau infirmarea accidentului de muncă, caracterul profesional al bolilor, determinarea cauzelor care au provocat îmbolnăvirea și procentul pierderii capacității de muncă.

Prin încheierea din 28 decembrie 2011 a Judecătorei Centrul, mun. Chișinău cauzele civile nominalizate au fost conexe într-un singur proces (f.d.23, vol.I).

Prin cererea de concretizare a pretențiilor din 26 aprilie 2016 depusă împotriva Consiliului National pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă și ÎS „Calea Ferată din Moldova”, reclamantul Anatolie Melinti a solicitat obligarea Consiliului National pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă de a include în certificatul de invaliditate a cauzei de invaliditate „boală profesională” și al procentului păstrat al capacității de muncă de 40%, menționând că la 01 martie 2014 Consiliul sect. Botanica i-a eliberat certificatul de dezabilitate și capacitate de muncă seria CN nr.087314, fără termen, indicând procentul păstrat al capacității de muncă 60% și cauza dezabilității fiind afecțiune generală.

La 22 februarie 2016, s-a adresat Consiliului National pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă cu cerere prin care a solicitat reexaminarea cazului cu stabilirea dezabilității „boală profesională” și procentului păstrat al capacității de muncă 40 %, însă prin răspunsul din 17 martie 2016 i s-a comunicat că patologia prezentată nu a fost contribuită de acțiunea factorilor ocupaționali.

A considerat refuzul pârâtului neîntemeiat, deoarece în urma accidentului de muncă a pierdut mai mult de 50 % din capacitatea de muncă și a căpătat boală profesională (f.d.232 vol.II).

Prin hotărârea din 27 februarie 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a fost respinsă acțiunea depusă de Anatolie Melinti.

La 01 martie 2019, Anatolie Melinti a contestat cu apel hotărârea din 27 februarie 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Anatolie Melinti și a fost menținută hotărârea din 27 februarie 2019 a Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

La 16 decembrie 2019 Anatolie Melinti și reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur, au declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului au indicat că, nu sunt de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece instanța de apel la examinarea cauzei a încălcat și aplicat eronat normele de drept procedural și anume cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

Au susținut că, reclamantul a depus cerințe privind obligarea Consiliului Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă, Consiliul Botanic să includă în certificatul de invaliditate cauza invalidității „boală profesională” și procentul păstrat al capacității de muncă 40%. Prima instanță, cât și instanța de apel nu au argumentat privitor la cerințele sus-menționate și superficial s-au expus în hotărâre.

Au mai susținut că nefiind de acord cu Raportul nr. 443 din 05 mai 2017 a depus la 16 august 2019 un demers cu privire la numirea expertizei în comisie, asupra căruia instanța de apel nu s-a pronunțat.

Au menționat că la examinarea cauzei în instanța de apel nu au participat, despre data și ora ședinței nu au fost înștiințați, pe site-ul instanței de apel nu a fost plasată informația despre data ședinței de judecată, iar la adresările repetate i-a fost comunicat că va fi înștiințat prin citație, fapt ce nu a avut loc, citarea legală nu a avut loc.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă că decizia Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2019 a fost expediată părților la 09 decembrie 2019 însă la actele cauzei lipsesc date prin care s-ar confirma recepționarea acesteia de către recurent.

În circumstanțele date, recursul declarat de Anatolie Melinti și de reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur, la 16 decembrie 2019 este depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea

depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin notificarea din 27 ianuarie 2019 Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimaților copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. La 30 ianuarie 2020 ÎS „Calea Ferată din Moldova” și Consiliul Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă au recepționat copia recursului (f.d. 146, 147).

La 10 februarie 2020 ÎS „Calea Ferată din Moldova” a depus referință prin care a solicitat ca recursul declarat de Anatolie Melinti să fie considerat inadmisibil.

Consiliul Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă nu și-a valorificat dreptul de a depune referință.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 04 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel cu restituirea cauzei spre rejudecare instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

După cum rezultă din actele cauzei, și anume din procesul-verbal al ședinței instanței de apel, apelul declarat de Anatolie Melinti, reprezentat de avocatul Svetlana Mazur, împotriva hotărârii din 27 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost examinat în fond la data de 31 octombrie 2019 în lipsa lui

Anatolie Melinti care avea calitatea de apelant, cât și a reprezentantului acestuia, avocatul Svetlana Mazur (f. d. 124, 126-32, vol. III).

Instanța de apel a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa apelantului Anatolie Melinti și reprezentantului său, avocatului Svetlana Mazur, judecând apelul în fond imediat, din prima ședință.

În conformitate cu art. 105 alin. (1) Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmînării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmînează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

În conformitate cu art. 105 alin. (5) Codul de procedură civilă, citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmînează personal contra semnătură pe cotor. Citația sau înștiințarea adresată unei organizații se înmînează persoanei cu funcție de răspundere respective contra semnătură pe cotor sau, în cazul absenței acesteia, se înmînează în același mod unui alt angajat, considerîndu-se recepționată de organizație. Dacă părțile și alți participanți la proces sînt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturînd orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.

Astfel, din actele cauzei rezultă că citația pentru ședința de judecată din 31 octombrie 2019 expediată reclamantului Anatolie Melinti a fost returnată instanței de apel cu mențiunea „nereclamat”, însă la actele cauzei nu sunt probe că reprezentantul apelantului, avocatul Svetlana Mazur, care a și semnat cererea de apel, a fost citată legal, despre, data, locul și ora examinării cererii de apel. Pe cînd, în decizia instanței de apel s-a menționat că, apelantul Anatolie Melinti, fiind legal citat, nu s-a prezentat din motive necunoscute instanței din care considerente în temeiul art. 100 alin. (3), 102 alin. (4)¹ și 379 alin. (2) CPC, a dispus examinarea cauzei în absența acestuia, iar despre necitarea și neprezentarea reprezentantului recurentului nu a fost menționat nimic.

În conformitate cu art. 205 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în cazul neprezentării în ședință de judecată a unui participant la proces despre a cărui citare legală nu există date, procesul se amână.

Totodată, Colegiul relevă și faptul că, la materialele cauzei nu există nici o confirmare precum că instanța de apel l-ar fi înștiințat pe reprezentantul recurentului, avocatul Svetlana Mazur, despre locul, data și ora ședinței de judecată, avînd în vedere că ultima a fost împuternicită legal de către Anatolie Melinti de al reprezenta în instanța de judecată (f.d. 203, vol. II).

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție accentuează că, necomunicarea în modul corespunzător de către instanțele de judecată a actelor de procedură către participanții la proces, ar putea încălca principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, fapt stabilit de art. 26 alin. (4) CPC, care prevede că, egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată de lege și asigurată de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încît nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Tot, materialele cauzei denotă că la 15 august 2019 Anatolie Melinti și reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur, au depus în instanța de apel un demers privind numirea expertizei consiliului de experți pentru determinarea gradului de invaliditate (f.d. 112-114, vol. III), însă instanța de apel în decizia contestată nu s-a pronunțat nici într-un fel asupra demersului dat.

Or, în conformitate cu art. 203 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererile și demersurile participanților la proces în problema judecării cauzei se soluționează prin încheiere judecătorească.

În acest sens, la caz, este de principiu că prin examinarea în fond a apelului declarat de Anatolie Melinti, în lipsa ultimului și a reprezentantului său, avocatul Svetlana Mazur, și fără a se pronunța asupra demersului de efectuare a expertizei a fost încălcat în mod direct dreptul la un proces echitabil, cât și principiul egalității armelor statuat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, or unul din principiile procesului echitabil este contradictorialitatea între părțile care sunt parte a procesului.

Din jurisprudența CEDO se reține că în cauzele cu caracter civil se degajă anumite principii legate de noțiunea de "proces echitabil" prevăzut de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, printre care și respectarea principiului egalității armelor, în sensul unui "echilibru just" între părți. Menținerea unui "echilibru just" între părți în litigiile, opunând interese private, presupune că egalitatea armelor implică obligația de a oferi fiecărei părți o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza, inclusiv probele, în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajată în raport cu adversarul său (cauza *Dombo Beheer B.V. c. Olandei*, hotărârea din 27 octombrie 1993).

Astfel, instanța de recurs conchide că, decizia instanței de apel nu conține o apreciere convingătoare a tuturor motivelor indicate în apelul declarat de Anatolie Melinti, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea soluției pronunțate.

Or, în conformitate cu art. 9 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Iar, în conformitate cu art. 9 alin. (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CEDO a

menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Respectiv, instanța de recurs este în imposibilitate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

În temeiul celor precitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază drept arbitrară decizia instanței de apel, care nu a luat în considerație toate circumstanțele cauzei, pronunțând în acest sens o decizie neîntemeiată.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel pronunțată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Anatolie Melinti, și de reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur, și de a casa decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând pricina, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea dreptului părților la un proces echitabil.

În conformitate cu prevederile art. 442, 444, 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Anatolie Melinti și de reprezentantul acestuia, avocatul Svetlana Mazur.

Se casează decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Anatolie Melinti împotriva Consiliului Național pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă, Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” cu privire la obligarea includerii în certificatul de invaliditate a cauzei de invaliditate și a procentului păstrat al capacității de muncă, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru